

Wstęp

*Pod latyńskich żagli cieniem,
Myśli moja, płyn z aniołem,
Płyn, jak kiedyś ja płynąłem:
Za wspomnieniem – płyn wspomnieniem...*

Cyprian Kamil Norwid, *Italiam! Italiam!*

Pomysł tego wyjątkowego numeru „Poznańskich Studiów Polonistycznych. Serii Literackiej” zrodził się z potrzeby zbadania dotychczas słabo rozpoznanych lub nieopisanych aspektów polsko-włoskich stosunków literackich (czy szerzej: kulturowych) – od XIX wieku po czasy nam współczesne. Zebrane tutaj artykuły są pracami zarówno cenionych naukowców, jak i młodych badaczy, polskich i włoskich. Wskazują, że toczony od wieków dialog międzykulturowy tych dwóch krajów zachowuje swoją ciągłość i jest żywy: rozwija się bowiem, wzbogacany o nowe elementy i podejścia interpretacyjne.

Prezentujemy czytelnikom dwa tomy: pierwszy zbierający prace polskojęzyczne i drugi, w którym opublikowane zostały artykuły pisane po włosku. Publikowane szkice mają charakter interdyscyplinarny, bowiem włosko-polskie związki kulturowe stanowią w nich teren badawczych eksploracji. W ich trakcie odkrywane są nowe relacje, miejsca wspólne i zależności, które są ważnym świadectwem znaczenia aktualnych badań filologicznych i literaturoznawczych, rozwijających się dynamicznie w obu krajach, co jest niezwykle owocne.

Podążając ścieżkami lekturowymi wyznaczonymi przez autorów, których teksty składają się na te dwa tomy, czytelnik może dostrzec, że w prezentowanych studiach zestawiani są ze sobą twórcy i pola badawcze ukazujący dialogi kulturowe nie tylko między dwoma krajami, lecz także między różnymi epokami. Mamy zatem artykuły poświęcone mitowi Włoch i jego różnym przejawom obecnym w literaturze polskiej. Publikujemy teksty o pisarzach, którzy uczynili Włochy swoją drugą ojczyzną, reinterpretacje utworów polskich twórców opisujących piękną Italię, a także rozważania skupione wokół problemów przekładu czy studia interdyscyplinarne. Wszystkie te prace w znacznym stopniu wzbogacają wiedzę na temat polsko-włoskich relacji kulturowych.

W obu tomach zebrane zostały zarówno teksty komparatystyczne, poświęcone współczesnej literaturze, a więc dotyczące szczególnie istotnych aspektów włoskiej i polskiej kultury XX i XXI wieku, jak i artykuły odnoszące się do epok wcześniejszych. Warto podkreślić że, prezentowane tutaj studia nie mają wyłącznie literaturoznawczego charakteru, ale wykorzystują również narzędzia innych dziedzin humanistycznych. Koncentrują się w szczególności na dialogu między dwiema kulturami oraz na badaniu wzajemnych wpływów artystycznych i literackich.

Oddajmy zatem do Państwa rąk dwa tomy „Poznańskich Studiów Polonistycznych. Serii Literackiej”, proponując naszym czytelnikom szczególną podróż do źródeł włoskiej kultury, nawet jeśli jest to tylko podróż mentalna, jak ta, którą opisuje Cyprian Kamil Norwid w *Italiam! Italiam!*. Jesteśmy jednak świadomi, że prawdziwe spotkanie z kulturą innego kraju jest możliwe wyłącznie za sprawą bezpośredniego doświadczenia, co podkreśla w eseju *Siena* Zbigniew Herbert [2004: 82], wielki miłośnik malarstwa i architektury Włoch:

Wychodzę z katedry na rozgrzany i oślepiający plac. Przewodnicy krzykliwie poganiają stada turystów. Spoceni farmerzy z dalekiego kraju filmują każdy kawałek muru, który wskazuje objaśniacz, i posłusznie wpadają w ekstazę, dotykając kamieni sprzed kilku wieków. Nie mają zupełnie czasu na oglądanie, tak bardzo pochłonięci są fabrykowaniem kopii. Włochy zobaczą

wtedy, gdy będą u siebie, kolorowe, ruchome obrazy, które nie będą w niczym odpowiadały rzeczywistości. Nikt już nie ma ochoty studiować rzeczy bezpośrednio. Mechaniczne oko niezmordowanie płodzi cienie jak błona wzruszenia.

Pragniemy podziękować Redakcji, że zaprosiła nas na swoje łamy. Dzięki temu mogliśmy zrealizować nasz polsko-włoski projekt, będący owocem współpracy trzech uczelni: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu „L’Orientale” w Neapolu. Wyrazy wdzięczności kierujemy również do wszystkich autorów, którzy zechcieli podzielić się z nami wynikami swoich badań. Mamy nadzieję, że ten dwujęzyczny numer „Poznańskich Studiów Polonistycznych. Serii Literackiej” będzie znaczącym wielogłosem w badaniach nad polsko-włoskimi stosunkami kulturowymi, wskazującym po raz kolejny – choć to chyba nie jest konieczne – niezwykłą bliskość oraz powinowactwa włoskiej i polskiej kultury, w szczególności zaś literatury.

Magdalena Śniedziewska, Andrea F. De Carlo

Bibliografia

- Herbert Zbigniew (2004), *Siena*, w: tegoż, *Barbarzyńca w ogrodzie*, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa, s. 82.
- Norwid Cyprian Kamil (1968), *Italiam! Italiam!*, w: tegoż, *Wiersze*, wybrał i objaśnił Juliusz Wiktor Gomulicki, P1W, Warszawa, s. 177.

